

nepromíchávají. Situaci ilustruje tabulka č. 2, která uvádí průměrné hodnoty ESCS a výsledku v matematické gramotnosti pro různé druhy škol.

Tabulka č. 2 Výsledky v matematice a socioekonomický status žáků podle druhu školy

	Druh školy	Průměrná hodnota indexu ESCS	Průměrný výsledek v matematice
Úroveň povinného vzdělávání (9. a nižší ročník – ISCED 2)	Základní škola	-0,17	476
	Víceleté gymnázium – nižší	0,53	584
	Speciální škola ³	-1,04	314
Úroveň vyššího středního vzdělávání (10. ročník – ISCED 3)	Víceleté gymnázium – vyšší	0,57	619
	Čtyřleté gymnázium	0,33	585
	SOŠ, SOU s maturitou	-0,06	515
	SOŠ, SOU bez maturity	-0,43	422
Celkem		-0,07	499

Zdroj: PISA 2012

Z tabulky č. 2 je zřejmé, že žáci z různých druhů škol se výrazně liší nejen v měřených matematických kompetencích, ale také v rodinném zázemí. Žáci speciálních škol mají výrazně nižší hodnotu indexu ESCS než žáci základních škol, vůči nimž je smysluplné speciální školy vztahovat. To potvrzuje skutečnost, že do speciálních škol jsou žáci zařazováni také na základě sociálního původu. Podobně žáci z gymnázií, kteří ostatní výrazně převyšují v dosažených výsledcích, mají také výrazně vyšší socioekonomický status. Jasně se také ukazuje, že rozdíl mezi gymnázii čtyřletými a víceletými nespočívá zdaleka tolik ve schopnostech žáků (reprezentovaných výsledky) jako v rodinném zázemí. To odpovídá tezi, že rozřazování žáků v raném věku zohledňuje hlavně jejich společenský původ, a ne jejich nadání, a tedy že víceletá gymnázia jsou především nástrojem reprodukce privilegovaných vrstev.⁴ Vztah mezi socioekonomickým statutem, výsledky v matematice a druhem školy ukazuje také graf č. 2.

³ Celkem 7,5 % žáků speciálních škol, kteří byli zahrnuti do výzkumu, navštěvuje již 10. ročník.

⁴ Podrobněji viz např. MATĚJŮ, P., J. STRAKOVÁ, A. VESELÝ, (eds.), 2010. *Nerovnosti ve vzdělávání: od měření k řešení*. Praha: SLON. Nebo také: MATĚJŮ, P., J. STRAKOVÁ, (eds.), 2006. *(Ne)rovné šance na vzdělání: vzdělanostní nerovnosti v České republice*. Praha: Academia.